



PM 2011:141 RVI (Dnr 303-1300/2011)

Naturvårdsverkets vägledning om inventering, undersökning och riskklassning av nedlagda deponier

Remiss från Naturvårdsverket

Remisstid till 6 oktober 2011

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen "Naturvårdsverkets vägledning om inventering, undersökning och riskklassning av nedlagda deponier" hänvisas till denna promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Per Ankersjö anför följande.

Ärendet

Naturvårdsverket har utarbetat ett förslag till vägledning för inventering, undersökning och riskklassning av nedlagda deponier. Naturvårdsverkets förhoppning är att denna vägledning ska främja kommunernas och länsstyrelsernas arbete med inventering, riskbedömning och riskklassning av nedlagda deponier, möjliggöra likvärdiga bedömningar samt underlätta för tillsynsmyndigheterna att fokusera på arbetet med nedlagda deponier.

Förslaget finns på följande länk:

<http://www.naturvardsverket.se/sv/Start/Om-Naturvardsverket/Remisser-Naturvardsverkets/Remisser-2011/Vagledning-av-nedlagda-deponier/>

Rapporten utgör ett komplement till den s.k. MIFO-handboken (Naturvårdsverkets rapport 4918, "Metodik för inventering av förorenade områden"). Inventering och riskklassning av nedlagda deponier ska ge en överblick av problemets omfattning och ett underlag för prioritering av åtgärder men ska även vara ett stöd för samhällsplaneringen. Alla identifierade verksamheter samlas i en gemensam databas, EBH-stöd, som ersatt den tidigare MIFO-databasen.

Syftet med remissen är att berörda aktörer ska kunna komma med synpunkter på omfattning och innehåll utifrån sina erfarenheter. Efter remissen kommer rapporten att kompletteras. På så sätt förbättras och kvalitetssäkras vägledningen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden samt Stockholm Vatten AB.

Stadsledningskontoret finner att det är av godo att Naturvårdsverket tagit fram en vägledning för nedlagda deponier och anser att vägledningen kommer att fungera som ett ökat stöd för nämnder som är engagerade i hanterandet av förorenad mark.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att förslaget till vägledning är välskrivet och fyller ett behov. Nämnden tillstyrker förslaget, dock med ett antal förslag till kompletteringar.

Trafik- och renhållningsnämnden anser att det är bra att Naturvårdsverket tar fram en vägledning för nedlagda deponier och att förslaget är välskrivet och relevant. Nämnden anser dock att förslagets sjunde kapitel bör kompletteras med två avsnitt som beskriver *VLF* respektive *georadar* som geofysiska undersökningsmetoder.

Stockholm Vatten AB konstaterar att Naturvårdsverkets vägledning har en indirekt påverkan på bolagets verksamhet, beträffande lakvatten från nedlagda deponier, som är positiv. Bolaget betonar därför vikten av att, vid inventeringarna, recipienten för lakvatten specificeras inklusive dagvatten/avloppsledningar.

Mina synpunkter

Miljöproblemen som springer ur nedlagda deponier varierar i svårighetsgrad, men är alla viktiga att kartlägga, rangordna och slutligen hantera. Därmed är Naturvårdsverkets förslag till vägledning såväl välkommet som behövligt. Jag instämmer i nämndernas och stadsledningskontorets bedömningar att den föreslagna vägledningen är välskriven och kommer att fylla sin funktion.

Samtliga nämnder och bolag som yttrat sig över förslaget har förordat att vägledningen ska tillstyrkas med ett antal tillägg. Jag instämmer i att dessa synpunkter bör vägas in i vägledningen. I dessa delar hänvisar jag till miljö- och hälsoskyddsnämndens, trafik- och renhållningsnämndens samt Stockholm Vatten AB:s respektive utlåtanden.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Naturvårdsverkets vägledning om inventering, undersökning och riskklassning av nedlagda deponier” hänvisas till denna promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Stockholm den 22 september 2011

PER ANKERSJÖ

Bilaga

Naturvårdsverkets förslag till vägledning, sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Med nedlagda deponier avses i rapporten deponier som inte längre är i drift och som inte omfattas av deponeringsförordningen. Det finns ett stort antal äldre nedlagda deponier, uppskattningsvis flera tusen, som har avslutats enligt tidigare lägre krav för deponering eller innan krav på skyddsåtgärder fanns.

Deponierna är också en källa till utsläpp av växthusgaser i form av metangas, som även är en brandfarlig gas. Äldre nedlagda deponier bör därför identifieras, inventeras och åtgärdas för att utsläppen ska minimeras och vara acceptabla.

Rapporten syftar till att fördjupa kunskaperna om äldre nedlagda deponier och utgöra ett komplement till Naturvårdsverkets rapport 4918, "Metodik för inventering av förorenade områden" (MIFO-handboken).

Rapporten syftar även till att främja kommunernas och länsstyrelsernas arbete med inventering, riskbedömning och riskklassning av nedlagda deponier samt att möjliggöra likvärdiga bedömningar och underlätta för tillsynsmyndigheterna att fokusera på arbetet med nedlagda deponier.

Naturvårdsverkets förslag till vägledning

Naturvårdsverkets vägledning inleds med ett kort kapitel som beskriver MIFO-modellen. MIFO, metodik för inventering av förorenade områden, har sedan 1999 använts för att riskklassa områden som kan vara förorenade.

Kapitel 2 handlar om behovet av en anpassad metodik för inventering av nedlagda deponier.

Kapitel 3 tar upp ansvar, definitioner och gällande bestämmelser. Nedlagda deponier är enligt rättspraxis i första hand att betrakta som förorenade områden. Om krav inte kan ställas på den ursprungliga verksamhetsutövaren, eller på den som förvärvat fastigheten, kan den nedlagda deponin i andra hand vara att anse som miljöfarlig verksamhet och krav kan då riktas mot den nuvarande verksamhetsutövaren, enligt 2 kap. miljöbalken.

Kapitel 4 beskriver olika bedömningsgrunder för nedlagda deponier i enlighet med MIFO-metodiken såsom föroreningsgrad, föroreningsnivå, spridningsförutsättningar samt känslighet och skyddsvärde. Anvisningarna är anpassade till deponier.

Kapitel 5 beskriver den samlade riskbedömningen som ska mynna ut i en riskklassning. Däri finns också anvisningar för MIFO-blanketterna.

Kapitel 6 ger råd om insamling av underlagsdata.

Kapitel 7 beskriver olika metoder för översiktliga undersökningar (MIFO fas 2), anpassade för deponier.

Slutligen finns i vägledningen en litteraturförteckning med länkar och bilagor med exempel på ifyllda blanketter.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden samt Stockholm Vatten AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 augusti 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret finner att det är av godo att Naturvårdsverket tagit fram en vägledning för nedlagda deponier som ett komplement till NV rapport 4918. Stadsledningskontoret anser att vägledningen kommer att fungera som ett ökat stöd för nämnder som är engagerade i hanterandet av förorenad mark.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad med vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 augusti 2011 att med de synpunkter som anförs i miljöförvaltningens tjänsteutlåtande tillstyrka förslaget samt att omedelbart justera beslutet.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 augusti 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Miljöförvaltningens övergripande synpunkt på vägledningen och dess utformning är att förslaget till vägledning är välskriven och fyller ett behov. Rapporten innehåller mycket konkret information och överskådliga tabeller.

Förvaltningen tillstyrker förslaget med följande förslag på kompletteringar:

Kapitel 2.6 Alternativa åtgärder för efterbehandling och kontroll av äldre tippar: Ur Stockholmsperspektiv kan det vara bra med information om vad man ska tänka på i samband med planer på bebyggelse på nedlagda (schaktmasse-) tippar.

Kapitel 3.4 Ansvar för att åtgärda nedlagda deponier: Avsnittet skulle behöva göras tydligare och mer överskådligt genom exempelvis ett flödesschema för att reda ut olika ansvarsbegrepp. Naturvårdsverket anger i vägledningen att man i första hand ska betrakta deponier som förorenade områden och kraven därför ställs med stöd av 10 kap miljöbalken men att man i andra hand kan ställa krav enligt 2 kap miljöbalken och då riktat mot den nuvarande verksamhetsutövaren. Vem som är den nuvarande verksamhetsutövaren (markägaren?) behöver utvecklas.

Gränsen mellan utfyllnad och deponering behöver utvecklas i enlighet med rättspraxis. Även användningen av avfall för anläggningsändamål kan behöva beskrivas med hänvisning till handboken. I Stockholm har slagg från förbränningsanläggningen i Lövsta lagts ut som material under cykelvägar och idrottsplatser och påträffas nu i samband med en förändrad markanvändning.

Kapitel 4.1 Föroreningars farlighet: När det gäller gamla deponier som aldrig prövats, vore det bra med en definition av deponi för farligt avfall, deponi för icke-farligt avfall samt deponi för inert avfall, dvs avfall som inte genomgår några väsentliga förändringar över tid. I Stockholm finns flera schaktmasse tippar som förutom jordmassor även tagit emot slam, slagg och aska samt byggavfall.

Kapitel 4.3.2 Spridning i mark och grundvatten: Avsnittet om in- och utströmningsområden kan behöva tydliggöras, förslagsvis med en figur som visar vad som menas med in- resp. utströmningsområde.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2011 att överlämna trafikkontorets tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen samt att omedelbart justera beslutet.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 juli 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Det är bra att Naturvårdsverket tar fram en vägledning för nedlagda deponier som ett komplement till NV rapport 4918, eftersom förhållandena för dessa många gånger är vitt skilda från dem för förorenad mark.

Förslaget till vägledning för nedlagda deponier är välskrivet och relevant.

Kapitel 7.3 avseende kompletterande undersökningsmetoder bör dock kompletteras med ett avsnitt som beskriver *VLF* som geofysisk undersökningsmetod när man vill hitta djupare liggande spridningsvägar (sprickzoner, större genomsläppliga områden) än de som kan detekteras med stångslingram. På samma sätt bör detta kapitel kompletteras med ett avsnitt som beskriver *georadar*. Georadar kan vara mycket effektivt när det gäller att kartera materialstrukturer och olika materialskikt, samt framför allt när det gäller att detektera punktkällor såsom nedgrävda tunnor och fat.

Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten AB:s tjänsteutlåtande daterat den 4 juli 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Naturvårdsverkets vägledning omfattar Miljöförvaltningens verksamhet, men har en indirekt påverkan på vår verksamhet som är positiv.

Lakvatten från nedlagda deponier kan antingen, om deponierna är belägna inom Mälarens tillrinningsområde hamna i vår vattentäkt, eller om deponierna är belägna inom vårt verksamhetsområde och anslutna till dag/avloppsvattennätet i någon av Stockholms sjöar och vattendrag eller i något av våra två reningsverk.

Vi vill därför betona vikten av att, vid inventeringarna, recipienten för lakvatten specificeras inklusive dagvatten/avloppsledningar .